

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG**

NGUYỄN VŨ MINH QUÝ

**DẠY HỌC SOẠN ĐỆM ĐÀN PHÍM ĐIỆN TỬ CHO HỌC SINH
TRƯỜNG CAO ĐẲNG VĂN HÓA NGHỆ THUẬT ĐẮK LẮK**

**TÓM TẮT LUẬN VĂN THẠC SĨ CHUYÊN NGÀNH LÝ LUẬN VÀ
PHƯƠNG PHÁP DẠY HỌC ÂM NHẠC**

Mã số: 60.14.01.11

Hà Nội, 2017

**CÔNG TRÌNH ĐÃ ĐƯỢC HOÀN THÀNH TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM
NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG**

Người hướng dẫn khoa học:
GS.TSKH Phạm Lê Hòa

Phản biện 1:.....
Phản biện 2:.....

Luận văn được bảo vệ trước Hội đồng chấm luận văn thạc sĩ
tại trường ĐHSP Nghệ thuật Trung ương
Vào hồi: ngày tháng năm 2017

Có thể tìm hiểu luận văn tại:
- Thư viện trường ĐHSP Nghệ thuật Trung ương

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Trong giai đoạn hiện nay, đất nước ta đang trong thời kỳ tiếp tục đẩy mạnh phát triển theo hướng công nghiệp hóa, hiện đại hóa và phát triển kinh tế tri thức với mục tiêu phát triển nhanh và bền vững, theo kịp xu hướng hội nhập quốc tế; Do đó công tác đào tạo nguồn nhân lực nói chung và nguồn nhân lực trong lĩnh vực văn hóa, nghệ thuật nói riêng là một trong những nhiệm vụ quan trọng để thực hiện mục tiêu phục vụ cho quá trình phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội của đất nước và của mỗi địa phương.

Trường Cao đẳng Văn hóa Nghệ thuật Đắk Lắk là một trong những trung tâm đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực trong lĩnh vực văn hóa, nghệ thuật đáp ứng nhu cầu cho tỉnh Đắk Lắk. Môn đàn phím điện tử là một môn học trong chương trình đào tạo của nhà trường. Trong những năm qua, được sự quan tâm, chỉ đạo của Ban giám hiệu cùng với sự nỗ lực của tập thể cán bộ, giảng viên và học sinh trong nhà trường, hoạt động dạy học nói chung và dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho học sinh nói riêng không ngừng được đổi mới. Tuy nhiên, chất lượng dạy đệm đàn phím điện tử chưa thực sự đáp ứng tốt nhu cầu học tập của học sinh nói riêng và nhu cầu xã hội nói chung. Chính vì vậy, nghiên cứu lí luận, thực trạng dạy đệm đàn phím điện tử cho học sinh Trường CĐVHNT Đắk Lắk là vấn đề có ý nghĩa khoa học và thực tiễn.

Là giảng viên dạy đàn hiện đang công tác tại khoa Âm nhạc & Múa, tôi nhận thấy học sinh đều có những kỹ năng cơ bản của việc đệm hát. Tuy nhiên, kỹ năng soạn đệm một cách bài bản cho những ca khúc. Vấn đề học đệm của học sinh vẫn còn gặp những khó khăn như tài liệu hướng dẫn soạn đệm ca khúc; giảng viên dạy nhạc cụ thường hướng dẫn soạn đệm theo kinh nghiệm, mỗi người tự tìm tài liệu của riêng mình; có rất ít các bài đệm mẫu ca khúc trong chương trình để học sinh học đệm về kỹ thuật và nghiên cứu cách soạn đệm. Điều đó, có ảnh hưởng nhất định đến chất lượng học soạn đệm của học sinh Trường CĐVHNT Đắk Lắk.

Việc nghiên cứu một cách bài bản, khoa học môn soạn đệm có thể giúp được phần nào cải thiện kỹ năng đệm hát, đặc biệt thiết thực cho công tác giảng dạy sau khi ra trường của học sinh Trường CĐVHNT Đắk Lắk.

Xuất phát từ những lí do nêu trên, chúng tôi lựa chọn đề tài: “*Dạy học soạn đệm đàn phím điện tử cho học sinh trường Cao đẳng Văn hóa nghệ thuật Đắk Lắk*” để tiến hành nghiên cứu.

2. Tình hình nghiên cứu

Qua tổng quan nghiên cứu vấn đề có thể rút ra một số nhận xét sau:

Dạy học đàn phím điện tử là vấn đề đã thu hút sự quan tâm của nhiều nhà nghiên cứu, điều đó được thể hiện qua số lượng các công trình nghiên cứu về vấn đề này.

Nhìn chung, các công trình nghiên cứu đã có chủ yếu đề cập đến những vấn đề mang tính khái quát về dạy học đàn phím điện tử.

Nghiên cứu dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho học sinh là vấn đề còn ít được quan tâm nghiên cứu. Đặc biệt, cho đến nay, ở Việt Nam chưa có một đề tài nghiên cứu nào về dạy học đàn phím điện tử cho học sinh Trường Cao đẳng Văn hóa nghệ thuật Đắk Lắk.

3. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

3.1. Mục đích nghiên cứu

Trên cơ sở nghiên cứu những vấn đề lý luận và thực trạng dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho học sinh trường Cao đẳng Văn hóa nghệ thuật Đắk Lắk, chúng tôi đề xuất các biện pháp nâng cao chất lượng dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho học sinh của nhà trường.

3.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

- Nghiên cứu một số vấn đề lý luận về dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho học sinh Trường Cao đẳng Văn hóa nghệ thuật Đắk Lắk.
- Làm rõ thực trạng những yếu tố ảnh hưởng đến chất lượng dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho học sinh Trường CĐVHNTĐắk Lắk (cơ sở vật chất, đội ngũ giảng viên, tài liệu học tập, phương pháp giảng dạy, chất lượng HS...).
- Đề xuất một số biện pháp góp phần nâng cao chất lượng dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho học sinh Trường CĐVHNTĐắk Lắk.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

4.1. Đối tượng nghiên cứu

Biện pháp dạy soạn đệm ca khúc trên đàn phím điện tử cho học sinh hệ trung cấp Trường Cao đẳng Văn hóa Nghệ thuật Đắk Lắk.

4.2. Phạm vi nghiên cứu

- Giới hạn về nội dung nghiên cứu: Thực trạng và biện pháp nâng cao chất lượng dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho học sinh Trường CĐVHNT Đắk Lắk.
- Giới hạn về địa bàn nghiên cứu: Trường CĐVHNT Đắk Lắk.
- Đàn phím điện tử có thể đệm cho hát và đệm cho nhạc cụ khác. Trong đề tài này chúng tôi chỉ nghiên cứu biên soạn cho phần hướng dẫn soạn đệm đàn cho ca khúc.
- Đề tài được thực hiện từ tháng 10 năm 2016 đến tháng 10 năm 2017.

5. Phương pháp nghiên cứu

Để giải quyết nhiệm vụ của luận văn, chúng tôi sử dụng phối hợp các nhóm phương pháp sau:

5.1. Nhóm phương pháp nghiên cứu lý luận

Nghiên cứu, tổng hợp, hệ thống hóa và khái quát hóa các tài liệu liên quan đến dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho học sinh trường CĐVHNT.

5.2. Nhóm phương pháp nghiên cứu thực tiễn

Phương pháp điều tra bằng phiếu: Sử dụng mẫu phiếu điều tra CBQL, GV và HS về hoạt động dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho HS Trường CĐVHNT Đắk Lắk để thu thập các số liệu nhằm xác định thực trạng dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho HS, phân tích các nguyên nhân thành công, hạn chế của thực trạng.

Phương pháp phỏng vấn: Trao đổi trực tiếp với CBQL, GV nhằm tìm hiểu kỹ hơn về thực trạng hoạt động dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho HS Trường CĐVHNT Đắk Lắk.

Phương pháp thực nghiệm sư phạm: Thực nghiệm dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho HS Trường CĐVHNT Đắk Lắk ...

6. Những đóng góp của luận văn

- Khảo sát thực trạng dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho học sinh Trường CĐVHNTĐắk Lắk.

- Phát hiện những yếu tố ảnh hưởng đến dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho học sinh Trường CĐVHNTĐắk Lắk.

- Các biện pháp dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho học sinh Trường CĐVHNTĐắk Lắk.

7. Bộ cục của luận văn

Ngoài phần Mở đầu, Kết luận, Tài liệu tham khảo và Phụ lục, nội dung chính của luận văn được thể hiện qua 2 chương:

Chương 1: Cơ sở lý luận và thực tiễn của đề tài.

Chương 2: Biện pháp dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho học sinh Trường Cao đẳng Văn hóa nghệ thuật Đắk Lắk.

Chương 1

CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN CỦA ĐỀ TÀI

1.1. Cơ sở lý luận

1.1.1. Một số khái niệm cơ bản

1.1.1.1. Dạy học

Dạy học là quá trình tổ chức, điều khiển và hướng dẫn của người dạy nhằm giúp cho người học tích cực, chủ động, sáng tạo nắm vững hệ thống kiến thức, hình thành hệ thống kỹ năng và thái độ tích cực theo mục tiêu của giáo dục và đào tạo đã xác định.

1.1.1.2. Đàn phím điện tử (Electronic Keyboard)

Theo tác giả Nguyễn Xuân Tứ: “Đàn phím điện tử (Electronic keyboard) là một trong những phương tiện truyền đạt tiếp thu âm nhạc thuận lợi nhất... với sự phát minh âm thanh kỹ thuật số (digital sound), nó có thể ghi được hàng trăm đến hàng ngàn âm sắc đa dạng, phong phú của các nhạc cụ ở khắp các châu lục”.

1.1.1.3. Soạn đệm đàn phím điện tử cho ca khúc

Soạn đệm đàn có thể được hiểu là phần phụ họa, không phải là chính, soạn đệm là trang trí, tô điểm xung quanh cái chính, làm nổi bật cho cái chính.

Đàn phím điện tử có thể đệm cho hát và cho nhạc cụ diễn tấu khác. Về cơ bản, nó thường sử dụng bộ đệm tự động được cài sẵn, bên cạnh đó cũng có thể sử dụng các kỹ thuật đệm như đàn piano.

Phần soạn đệm đóng vai trò phụ của một ca khúc nhưng nó có thể “nâng cánh” cho lời ca, giai điệu, tăng sức thu hút cho tác phẩm. Người đệm đóng góp phần quan trọng tạo nên sự thành công của một tiết mục biểu diễn, có thể làm tiết mục đó có hiệu quả hay không, thậm chí có thể làm hỏng hoàn toàn tiết mục nếu soạn phần đệm không tốt....

Việc soạn đệm đàn cho ca khúc (hòa âm - phối khí) có hiệu quả hay không phụ thuộc vào khả năng và ý tưởng của người soạn đệm, một ca khúc có thể có nhiều cách soạn đệm khác nhau.

1.1.1.4. Dạy soạn đệm đàn phím điện tử

Dạy soạn đệm đàn phím điện tử là một quá trình trong đó dưới vai trò tổ chức, điều khiển và hướng dẫn của người dạy, người học tự giác, tích cực, chủ động, sáng tạo tự tổ chức, tự điều khiển quá trình nắm vững hệ thống kiến thức, hình thành hệ thống kỹ năng và thái độ tích cực có liên quan đến soạn đệm đàn phím điện tử nhằm thực hiện có hiệu quả các mục tiêu, nhiệm vụ dạy học đã xác định.

1.1.2. Trường Cao đẳng Văn hóa nghệ thuật

Chức năng: Trường CĐVHNT thực hiện những chức năng sau:

Đào tạo và bồi dưỡng, đội ngũ diễn viên, nhạc công, cán bộ nghiên cứu và sưu tầm văn hóa nghệ thuật cho các đoàn nghệ thuật chuyên nghiệp, không chuyên và các Trung tâm văn hóa, phòng văn hóa có trình độ Trung cấp và Cao đẳng.

Đào tạo giáo viên Trung cấp Sư phạm Âm nhạc; trung cấp Sư phạm Mỹ thuật; Cao đẳng Sư phạm Âm nhạc; Cao đẳng Sư phạm Mỹ thuật chính quy.

Đào tạo Cao đẳng Thanh nhạc; trung cấp Thanh nhạc chuyên ngành; Trung cấp guitar, trung cấp Organ chuyên ngành.

Đào tạo đội ngũ làm công tác quản lý Văn hóa Thông tin chuyên nghiệp nhằm đáp ứng yêu cầu và phát triển sự nghiệp văn hóa, nghệ thuật địa phương.

Đào tạo và nâng chuẩn giáo viên chuyên ngành Sư phạm Âm nhạc cho các Trường phổ thông trong đó có trình độ Đại học liên kết.

Sưu tầm, khai thác, nghiên cứu bản sắc văn hóa, phát huy giá trị văn hóa truyền thống của địa phương.

Nhiệm vụ: Đối với công tác đào tạo, Trường CĐVHNT Đắk Lắk có nhiệm vụ đào tạo học sinh – học sinh chuyên ngành thuộc các lĩnh vực Văn hóa – Nghệ thuật, cụ thể như sau:

- **Bậc Trung cấp, hệ chính quy:** Chuyên ngành Thanh nhạc, Nhạc công, Múa; chuyên ngành Quản lý văn hóa, Thông tin thư viện; chuyên ngành Mỹ thuật; năng khiếu nghệ thuật Âm nhạc (Múa, Organ, Piano, Guitare); chuyên ngành Sư phạm Âm nhạc, Sư phạm Mỹ thuật.

- **Bậc Cao đẳng, hệ chính quy:** Chuyên ngành Thanh nhạc; chuyên ngành Quản lý văn hóa, Thông tin thư viện; chuyên ngành Mỹ thuật; chuyên ngành Sư phạm Âm nhạc, Sư phạm Mỹ thuật; bồi dưỡng và tập huấn ngắn hạn về chuyên môn nghiệp vụ cho các đơn vị, tổ chức, các hoạt động trên lĩnh vực Văn hóa, Văn nghệ và Thông tin cơ sở; đào tạo và đào tạo lại đội ngũ làm công tác văn nghệ quần chúng, quản lý, chỉ đạo công tác văn hóa – thông tin cơ sở cho các cơ quan và các tổ chức đoàn thể quần chúng tại địa phương; liên kết với các trường, đào tạo bậc cử nhân các chuyên ngành Quản lý Văn hóa, Thông tin Thư viện; Sư phạm âm nhạc.

1.1.3. Đặc điểm của học sinh Cao đẳng văn hóa nghệ thuật

Học sinh CĐVHNT đều là những học sinh có năng khiếu. Năng khiếu của các em đã được phát hiện, duy trì và phát triển trong một thời gian lâu dài trong suốt quá trình học tập trong nhà trường phổ thông trong các môi trường khác nhau.

Bên cạnh năng khiếu, ở mỗi học sinh CĐVHNT luôn có niềm đam mê với nghệ thuật, điều này giúp cho học sinh luôn khắc phục mọi khó khăn, kiên trì, nỗ lực học tập, rèn luyện, các em luôn cảm thấy yêu đời, yêu cuộc sống.

Học sinh CĐVHNT luôn mang trong mình nhiệt huyết cháy bỏng, luôn khao khát được trưởng thành hơn trong nghề nghiệp mà mình đã chọn, luôn muốn đóng góp công sức của mình cho nghề nghiệp, cho cộng đồng xã hội.

Học sinh CĐVHNT chủ yếu quan tâm đến lĩnh vực nghệ thuật, các em ít quan tâm hơn đối với các lĩnh vực khác trong đời sống xã hội.

Học sinh CĐVHNT ở các lứa tuổi khác nhau, mức độ nhận thức, năng khiếu không thực sự đồng đều.

1.1.4. Quá trình dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho học sinh Trường Cao đẳng Văn hóa nghệ thuật

1.1.4.1. Vai trò, vị trí của đàn phím điện tử trong đời sống âm nhạc

Ngày nay, đàn phím điện tử đã trở nên quen thuộc và là phương tiện để dạy, học trong hệ thống giáo dục từ hệ mầm non đến đại học. Nhiều cuộc thi đàn phím điện tử dưới các hình thức khác nhau trong cả nước chứng tỏ sự vươn lên mạnh mẽ của đàn phím điện tử. Nó là một sáng tạo biểu diễn của nền âm nhạc của thế kỷ XX và đang trên đà phát triển ở thế kỷ XXI - thế kỷ của khoa học kỹ thuật công nghệ hiện đại và tiên tiến.

Đàn phím điện tử có vai trò quan trọng trong biểu diễn và sáng tác chuyên nghiệp; trong đào tạo âm nhạc.

1.1.4.2. Mục tiêu dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho học sinh

Mục tiêu dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho HS Trường CĐVHNT Đắk Lắk đề cập đến những chỉ tiêu, tiêu chí cụ thể cần đạt được của hoạt động dạy học. Nói cách khác, mục tiêu dạy soạn đệm đàn phím điện tử đề cập đến kết quả dự kiến của sự phát triển ở HS cả về hệ thống kiến thức, kỹ năng và thái độ sau quá trình dạy học.

Mục tiêu dạy soạn đàn phím điện tử là cơ sở định hướng cho toàn bộ quá trình dạy học, đồng thời nó là cơ sở để xây dựng chuẩn đánh giá kết quả dạy học.

1.1.4.3. Nội dung dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho học sinh

Chương trình môn học của học phần soạn đệm đàn phím điện tử đề cập đến 02 nội dung đó là hoạt động giảng dạy của giáo viên và hoạt động học của học sinh, bao gồm: Đặt hợp âm cho ca khúc; chọn âm sắc; soạn câu dạo đầu (intro), Dạo giữa (interlude), Câu kết (ending); ý nhạc nổi cho các nốt ngân dài, chuyên đoạn; những thủ pháp nền cho giai điệu.

1.1.4.4. Phương pháp dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho học sinh

Phương pháp dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho HS Trường CĐVHNT Đắk Lắk đề cập đến cách thức hoạt động phối hợp thống nhất giữa GV và HS trong quá trình dạy học. Có thể kể đến một số nhóm phương pháp và các phương pháp cụ thể của mỗi nhóm được sử dụng trong quá trình dạy học như: Nhóm phương pháp sử dụng ngôn ngữ; nhóm phương pháp dạy học trực quan; nhóm phương pháp dạy học thực hành: Phương pháp luyện tập.

1.1.4.5. Phương tiện dạy soạn đệm đàn phím điện tử

Phương tiện dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho HS trường CĐVHNT đề cập đến hệ thống công cụ phục vụ cho quá trình sử dụng các phương pháp dạy học. Có thể kể đến các phương tiện dạy học cơ bản như: Đàn Organ, Tài liệu thư viện và kết hợp tài liệu giáo viên tự biên soạn.

1.1.4.6. Giảng viên

GV là một trong hai thành tố trung tâm của quá trình dạy soạn đệm đàn phím điện tử, có tư cách là chủ thể và có vai trò chủ đạo trong quá trình này. Tác động của người GV đến HS có cả tác động trực tiếp (tác động trong quá trình dạy học ở trên lớp) và tác động gián tiếp (tác động đến quá trình tự học của người học).

Để thực hiện được vai trò chủ đạo của mình đòi hỏi GV phải là người có trình độ chuyên môn, nghiệp vụ, có tính tích cực và tinh thần trách nhiệm cao trong hoạt động nghề nghiệp của mình.

1.1.4.7. Học sinh

Cùng với GV, HS là nhân tố trung tâm của quá trình dạy soạn đệm đàn phím điện tử. Họ vừa là đối tượng của hoạt động dạy, vừa là chủ thể của hoạt động học. Tuy nhiên, dù ở tư cách nào, HS luôn cần phát huy cao độ vai trò tự giác, tích cực, chủ động, độc lập và sáng tạo của mình.

1.1.4.8. Kết quả dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho học sinh

Kết quả dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho HS đề cập đến sự phát triển trong thực tế của HS sau quá trình dạy học ở các mặt sau: Sự phát triển về kiến thức: Đó là mức độ đạt được của việc hình thành hệ thống những khái niệm, phạm trù, những thông tin khoa học theo nội dung của từng bài học cụ thể; sự phát triển về kỹ năng: Đó là sự phát triển khả năng thực hiện soạn đệm đàn phím điện tử của HS sau quá trình học tập; sự phát triển về thái độ: Đó là sự phát triển về ý thức của HS đối với hệ thống kiến thức đã tiếp thu được và những dự định ứng dụng chúng vào thực tiễn học tập, thực tiễn cuộc sống.

1.1.5. Các yếu tố ảnh hưởng đến dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho học sinh trường Cao đẳng Văn hóa nghệ thuật

Hoạt động dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho HS Trường CĐVHNT Đắk Lắk chịu ảnh hưởng của nhiều yếu tố khách quan và chủ quan khác nhau, trong đó, chúng ta có thể kể đến một số yếu tố cơ bản như: Hệ thống cơ chế chính sách có liên quan đến quá trình đào tạo chuyên ngành Âm nhạc tại các trường CĐVHNT; sự phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội của địa phương; trình độ nhận thức của các lực lượng xã hội; kinh nghiệm đào tạo của trường CĐVHNT; trình độ chuyên môn, nghiệp vụ của đội ngũ giảng viên dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho học sinh và tinh thần trách nhiệm của họ; điều kiện cơ sở vật chất, thiết bị của trường CĐVHNT; trình độ nhận thức và tính tích cực của học sinh trường CĐVHNT trong quá trình dạy soạn đệm đàn phím điện tử; mục tiêu, nội dung, chương trình, phương pháp, phương tiện, hình thức tổ chức dạy soạn đệm đàn phím điện tử; hoạt động kiểm tra, đánh giá kết quả dạy soạn đệm đàn phím điện tử.

1.2. Thực trạng dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho học sinh Trường Cao đẳng Văn hóa nghệ thuật Đắk Lắk

1.2.1. Khái quát về trường

Quá trình hình thành phát triển

Tiền thân là Trường Nghiệp vụ Văn hóa Thông tin thành lập ngày 16 tháng 4 năm 1977; qua quá trình phát triển từ Sơ cấp lên Trung cấp, ngày 15 tháng 6 năm 2005 Bộ Giáo dục & Đào tạo ra Quyết định số 3224/QĐ-BGD&ĐT-TCCB, thành lập Trường Cao đẳng Văn hoá Nghệ thuật Đắk Lắk trên cơ sở Trường Trung cấp Văn hoá Nghệ thuật Đắk Lắk.

Khoa Âm nhạc và Múa

Khoa Âm nhạc - Múa trực thuộc Trường Cao đẳng Văn hóa Nghệ thuật Đắk Lắk, hiện nay khoa có 34 giảng viên, 4 Thạc sĩ. Năm 2005 Trường được nâng cấp từ Trường Trung cấp Văn hóa Nghệ thuật Đắk Lắk lên thành Trường Cao đẳng Văn hóa Nghệ thuật Đắk Lắk, là khoa chuyên đào tạo diễn viên múa, ca sĩ, nhạc công phục vụ cho các hoạt động văn hóa nghệ thuật và các giáo viên âm nhạc phục vụ cho ngành giáo dục tỉnh nhà và các tỉnh lân cận trực thuộc Tây Nguyên.

1.2.2. Khái quát về quá trình khảo sát thực trạng

Mục đích của khảo sát: Chúng tôi tiến hành khảo sát nhằm thu thập những thông tin về thực trạng dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho HS Trường CĐVHNT Đắk Lắk.

Khách thể khảo sát: Chúng tôi tiến hành nghiên cứu thực trạng dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho HS Trường CĐVHNT Đắk Lắk. Trên 34 CBQL, GV và HS của trường CĐVHNT Đắk Lắk.

Nội dung khảo sát: Chúng tôi tiến hành khảo sát nhiều nội dung có liên quan đến thực trạng của đề tài nghiên cứu.

Phương pháp khảo sát: Chúng tôi sử dụng phương pháp điều tra (sử dụng phiếu trưng cầu ý kiến) với các nội dung có liên quan đến thực trạng vấn đề nghiên cứu đối với các nhóm khách thể đã xác định.

Địa bàn khảo sát: Chúng tôi tiến hành khảo sát tại Trường CĐVHNT Đắk Lắk.

Thời gian khảo sát: Chúng tôi tiến hành khảo sát thực trạng vấn đề nghiên cứu trong thời gian từ năm 2016 đến năm 2017.

1.2.3. Thực trạng hoạt động dạy soạn đệm ca khúc trên đàn phím điện tử ở Trường Cao đẳng Văn hóa nghệ thuật Đắk Lắk

1.2.3.1. Thực trạng nhận thức của cán bộ quản lý và giáo viên về tầm quan trọng của dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho học sinh

Qua kết quả nghiên cứu thu được chúng tôi nhận thấy rằng: 100% khách thể tham gia khảo sát đã nhận thức được một cách đầy đủ và đúng đắn về tầm quan trọng của dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho HS. Đây là cơ sở hết sức quan trọng cho quá trình tổ chức và thực hiện dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho HS Trường CĐVHNT Đắk Lắk.

1.2.3.2. Thực trạng thực hiện mục tiêu dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho học sinh

Qua kết quả nghiên cứu thu được chúng tôi nhận thấy rằng: Đa số các khách thể tham gia khảo sát đã đánh giá việc thực hiện mục tiêu dạy soạn đệm đàn cho HS Trường CĐVHNT Đắk Lắk ở mức “*Tốt*”, song tỉ lệ các ý kiến đánh giá ở mức “*Bình thường*” cũng rất cao (44,1%).

1.2.3.3. Thực trạng thực hiện nội dung dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho học sinh

Qua kết quả nghiên cứu thu được chúng tôi nhận thấy rằng: Tỉ lệ các ý kiến đánh giá việc thực hiện nội dung dạy soạn đệm đàn cho HS Trường CĐVHNT Đắk Lắk ở mức “*Tốt*” và mức “*Bình thường*” là tương đương nhau,

1.2.3.4. Thực trạng các phương pháp dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho HS

Kết quả nghiên cứu thu được cho thấy: Tuy rằng tỉ lệ các ý kiến đánh giá việc thực hiện phương pháp dạy soạn đệm đàn cho HS Trường CĐVHNT Đắk Lắk ở mức “*Tốt*” chiếm tỉ lệ cao hơn là mức “*Bình thường*”, song sự chênh lệch là rất nhỏ.

1.2.3.5. Thực trạng cơ sở vật chất, phương tiện phục vụ dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho học sinh

Kết quả nghiên cứu thu được cho thấy: Đa số các khách thể tham gia khảo sát (58,8%) đánh giá hệ thống cơ sở vật chất, phương tiện phục vụ dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho HS Trường CĐVHNT Đắk Lắk ở mức “*Tốt*”, tuy nhiên, số lượng ý kiến đánh giá ở mức “*Bình thường*” cũng chiếm tỉ lệ rất cao (41,2%).

1.2.3.6. Thực trạng đội ngũ giảng viên dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho học sinh

Về phía giáo viên, đều là những người có trình độ chuyên môn tốt, song trong quá trình dạy soạn đệm đàn do mỗi giáo viên tham khảo đa nguồn tài liệu và dạy theo cách riêng của mình nên chưa có sự đồng bộ và thống nhất trong phương pháp, chưa

chi tiết được hết từng phần. Tài liệu cụ thể để hướng dẫn nghiên cứu thêm ở nhà cho học sinh không có nên giáo viên thường kể ra một số cách học đệm theo kinh nghiệm thực tiễn như nghe băng, đĩa, tra cứu trên trang mạng... để học sinh theo đó mà tự nghiên cứu. Thực tế thì không phải học sinh nào cũng chủ động và tìm hiểu được cách học này, do kiến thức và kinh nghiệm còn non kém nên nhiều em còn phụ thuộc vào giáo viên, đối với những trường hợp này, giải pháp trước mắt là cho học sinh luyện tập bài đệm do giáo viên soạn sẵn. Đây cũng là một phương pháp tốt đối với những học sinh tiếp thu chậm, nhưng có giáo viên duy trì kéo dài và điều này làm cho số học sinh này không chủ động tích cực trong tư duy sáng tạo.

1.2.3.7. Thực trạng học sinh trong quá trình dạy học

Mức độ tích cực của học sinh trong quá trình dạy học

Về phía học sinh, ngoài những em soạn đệm đàn tốt vẫn còn một số em chưa chủ động sáng tạo trong học soạn đệm, phần đặt hòa âm còn hạn chế, có khi chọn tiết điệu, âm sắc dạo đệm cũng chưa thực sự phù hợp. Nguồn tài liệu bên ngoài để các em tham khảo chủ yếu là các bài hát được viết sẵn hợp âm, không có các phần hướng dẫn chi tiết, chi tiết và dẫn chứng minh họa để các em có thể tìm hiểu, so sánh... nên cả việc tự nghiên cứu của học sinh bị hạn chế. Bên cạnh những học sinh chăm chỉ, có tư duy sáng tạo, chịu khó học hỏi, còn có một số em chưa ý thức tự rèn luyện ở nhà, chưa tự nghiên cứu thêm các môn học khác bổ trợ cho việc soạn đệm đàn như phân tích tác phẩm, hòa âm, sáng tác... nên kết quả học tập chưa đạt được yêu cầu về chất lượng, kỹ năng soạn đệm và thực hành đệm đàn của một số em vẫn còn hạn chế. Đa số học sinh khi vào trường học ngành âm nhạc, đều mong muốn được rèn luyện để có những kiến thức về phương pháp soạn đệm và có kỹ năng đệm đàn một cách bài bản, sau khi ra trường các em có thể hành nghề, đáp ứng các nhu cầu hoạt động văn hóa văn nghệ nói chung và ở nơi mình công tác, đặc biệt là công tác giảng dạy. Cho nên đối với các em, phần soạn đệm ca khúc là một trong những phần rất quan trọng để giúp các em có thể hoạt động tốt hơn trong lĩnh vực công tác về âm nhạc của mình.

Khả năng học đàn và đệm đàn của học sinh

Qua thực tiễn giảng dạy học sinh Âm nhạc Trường CĐVHNT Đắk Lắk chúng tôi thấy khả năng biểu hiện các mặt của học sinh như sau:

Khả năng đọc nhạc: Đọc nhạc là môn học tương đối khó với học sinh Âm nhạc Trường CĐVHNT Đắk Lắk. Mặc dù các em được tuyển vào với các môn thi năng khiếu là Thảm âm - Tiết tấu, nhưng nhìn chung mặt bằng về khả năng đọc nhạc trong lớp vẫn không đồng đều, dẫn đến sự chênh lệch về mức độ tiếp thu và hoàn thiện các kỹ năng đọc nhạc khi đi theo tiến độ chương trình, giáo trình, giáo án. Ở năm thứ nhất, học sinh chỉ dừng lại ở mức đọc các quãng gần, các quãng liên bậc với giọng đô trưởng (C Dur) và la thứ (A moll). Các giọng có từ một dấu hóa trở lên hầu như chưa thực hiện. Đối với học sinh năm thứ hai, năm thứ 3 thì đa số khả năng đọc nhạc có tiến bộ hơn. Điều đó chứng tỏ các em có cố gắng hơn trong việc tự rèn luyện các bài đọc trên lớp và bài luyện đọc ở nhà. Như vậy, việc đảm bảo được khả năng đọc nhạc để phục vụ cho giảng dạy ở các trường Trung học cơ sở sau này là điều không khó.

Khả năng nghe nhạc: Các em có sự tập trung và ghi nhớ giai điệu rất tốt khi nghe các tác phẩm nhạc nhẹ. Nhưng để kết hợp với những tri thức âm nhạc đã được

học mà ghi âm thì phần nhiều các em chưa làm được. Điều này một phần do các em được học với một thời lượng rất ngắn nên xảy ra điều đó là tất yếu.

Khả năng sử dụng nhạc cụ: Khi tuyển sinh đầu vào chỉ một số ít học sinh biết chơi nhạc cụ như Đàn phím điện tử, guitar hoặc nhạc cụ dân tộc như sáo...., còn lại đa số vẫn không biết sử dụng bất kì loại nhạc cụ nào. Mặc dù vậy, chỉ sau 1 năm học, 70% học sinh đã có thể sử dụng đàn để đệm các ca khúc thiếu nhi đơn giản trong chương trình THCS. Xét ở mức độ phục vụ cho giảng dạy ở bậc THCS, có thể nói sau khi tốt nghiệp, học sinh đều đủ khả năng sử dụng nhạc cụ đáp ứng được nhu cầu công tác.

Khả năng hoạt động Âm nhạc: Học sinh tham gia các hoạt động âm nhạc với tinh thần tự giác cao, các em luôn cố gắng vận dụng những kiến thức, kĩ năng đã được học tập và rèn luyện vào thực tiễn. Đối với một chương trình ca nhạc của trường, các em luôn giữ vai trò nòng cốt. Không chỉ tham gia đệm đàn, ca hát mà còn tự dàn dựng múa, một cách sáng tạo. Tuy nhiên, trong chương trình chính khóa, học sinh tiếp thu kiến thức còn thụ động, các môn thực hành âm nhạc chưa bộc lộ một cách tự nhiên và thiếu bền vững. Hoạt động tự học phần thực hành chưa gắn kết với tư duy, phân tích và vận dụng lí thuyết.

Khả năng học đàn và đệm đàn phím điện tử

Khảo sát thực trạng giảng dạy môn đàn phím điện tử ở Trường Cao đẳng Văn hóa Nghệ thuật Đắk Lắk những năm qua cho thấy, hầu hết các học sinh trong thời gian đầu chưa có kiến thức về âm nhạc nên trong quá trình học các em đã gặp không ít những khó khăn. Các em đa số các em là học sinh dân tộc thiểu số nên nhận thức còn chậm vì sự cách biệt về ngôn ngữ, việc học môn Đàn của các em gặp không ít khó khăn, trong quá trình học bị hạn chế về thời gian và không chủ động trong luyện tập không trang bị ngay được đàn riêng ở nhà.

Khả năng đệm đàn

Trong học nhạc cụ năng lực độc tấu và năng lực đệm hát có khi không giống nhau, không phải cứ độc tấu tốt là đệm hát tốt. Năng lực đệm không chỉ đòi hỏi kỹ thuật sử dụng đàn mà còn liên quan đến khả năng nghe, phối đệm (hòa âm, chọn tiết điệu, khả năng soạn câu dạo (intro), nét điệu thêm cho giai điệu...) hay nói một cách khác là năng lực và tư duy sáng tác. Khả năng đệm nhiều khi khá trừu tượng, liên quan đến độ nhạy cảm của người chơi đàn. Thực tế cho thấy, nhiều người chơi các tác phẩm độc tấu (chơi đàn với những bài bản sẵn có) rất tốt nhưng khó khăn khi đệm đàn hay đệm đàn không tốt như độc tấu. Ngược lại, một số người có khả năng đệm tốt nhưng độc tấu lại không xuất sắc.

Đối với việc học đệm nói chung và soạn đệm ca khúc nói riêng, học sinh Trường CĐVHNT Đắk Lắk thường chỉ dừng lại ở những ca khúc có hình thức nhỏ, đơn giản là những ca khúc thiếu nhi trong chương âm nhạc phổ thông. Một số em có khả năng soạn đệm những bài có hình thức, cấu trúc lớn hơn. Chính vì vậy có sự khác biệt của việc học soạn đệm của học sinh nam và học sinh nữ. Có một thực tế là về nội dung đệm đàn, các học sinh nam đệm tốt hơn so với học sinh nữ. Những học sinh nam thực hành nghe phần đệm của ca khúc sau đó bắt trước, học theo cách đệm đã được nghe hoặc chơi theo kiểu tùy biến tự phát, còn học sinh nữ khả năng nghe và chơi theo có nhiều hạn chế khó khăn hơn, chủ yếu dựa vào những bản nhạc có ghi phần đệm sẵn.

1.2.3.8. Thực trạng kết quả dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho học sinh

Kết quả nghiên cứu thu được cho thấy: Có sự đồng nhất giữa các nhóm khách thể tham gia khảo sát trong đánh giá hiệu quả dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho HS Trường CĐVHNT Đắk Lắk. Đa số các ý kiến khảo sát đều đánh giá ở mức “*Hiệu quả*”, song, tỉ lệ các ý kiến đánh giá ở mức “*Ít hiệu quả*” cũng gần bằng tỉ lệ đánh giá ở mức “*Hiệu quả*”.

1.2.3.9. Thực trạng các yếu tố ảnh hưởng đến dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho học sinh Trường Cao đẳng Văn hóa Nghệ thuật Đắk Lắk

Kết quả nghiên cứu thu được cho thấy: Các khách thể tham gia khảo sát đều đánh giá tất cả các yếu tố nêu trên đều ảnh hưởng nhiều đến hiệu quả dạy soạn đệm ca khúc trên đàn phím điện tử cho HS Trường CĐVHNT Đắk Lắk với ĐTB từ 2,66 đến 3,50 tương ứng với bốn mức độ.

1.2.4. Đánh giá chung

Kết quả khảo sát thực trạng dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho HS Trường CĐVHNT Đắk Lắk cho thấy: Trong những năm qua, nhà trường mà trực tiếp là đội ngũ CBQL, GV của nhà trường từng bước được chú trọng và đã thu được những kết quả nhất định: Nhận thức của các lực lượng về tầm quan trọng của hoạt động này dần được nâng cao, các điều kiện CSVCS, trang thiết bị phục vụ dạy học ngày càng được tăng cường, hiệu quả thực hiện mục tiêu, nội dung, phương pháp, phương tiện dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho HS từng bước được cải thiện; trình độ chuyên môn, nghiệp vụ của đội ngũ GV âm nhạc dần được nâng cao; HS ngày càng tự giác, tích cực hơn trong quá trình học tập...

Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả đã đạt được, chúng ta cũng dễ dàng nhận thấy, hoạt động dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho HS Trường CĐVHNT Đắk Lắk cũng còn những tồn tại nhất định: Những kết quả thực hiện mục tiêu, nội dung, phương pháp, phương tiện dạy học đã đạt được chưa thực sự rõ nét (mức độ đánh giá về mức hiệu quả không cách biệt nhiều so với mức bình thường). Đội ngũ GV âm nhạc của nhà trường khá đông đảo, tuy nhiên, số GV có trình độ cao chiếm tỉ lệ nhỏ; trình độ, năng lực và tính tích cực học tập của HS còn chưa đáp ứng được những yêu cầu mới của hoạt động dạy học.

Tiểu kết

Đối với các trường CĐVHNT, dạy soạn đệm ca khúc trên đàn phím điện tử là hoạt động có ý nghĩa và tầm quan trọng to lớn trong việc hình thành và phát triển ở học sinh hệ thống kiến thức âm nhạc, kĩ năng thực hành và hệ thống thái độ phù hợp, nó góp phần không nhỏ vào quá trình nâng cao chất lượng và hiệu quả dạy học môn Đàn phím điện tử nói riêng và chất lượng giáo dục âm nhạc cho học sinh của nhà trường nói chung.

Cho đến nay, đã có nhiều công trình nghiên cứu về dạy học đàn phím điện tử. Các công trình nghiên cứu đã có chủ yếu đề cập đến những vấn đề mang tính khái quát về dạy học đàn phím điện tử. Tuy nhiên, còn ít công trình nghiên cứu về dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho học sinh trường CĐVHNT.

Luận văn đã hệ thống hóa được các khái niệm cơ bản của đề tài, các vấn đề lí luận có liên quan, xây dựng cơ sở lí luận tương đối đầy đủ về dạy học soạn đệm đàn phím điện tử cho học sinh trường CĐVHNT.

Môn đàn phím điện tử là một môn học trong chương trình đào tạo của Trường Cao đẳng Văn hóa nghệ thuật Đắk Lắk. Trong những năm qua, được sự quan tâm, chỉ đạo của

Ban giám hiệu cùng với sự nỗ lực của tập thể cán bộ, giảng viên và học sinh trong nhà trường, hoạt động dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho học sinh không ngừng được đổi mới và đã đạt được một số kết quả nhất định, song hoạt động này. Tuy nhiên, chất lượng còn tồn tại nhiều bất cập cần phải giải quyết. Điều đó là cho hoạt động dạy soạn đệm đàn phím điện tử chưa thực sự đáp ứng tốt nhu cầu học tập của học sinh nói riêng và nhu cầu xã hội nói chung.

Chương 2

BIỆN PHÁP DẠY SOẠN ĐEM CA KHÚC TRÊN ĐÀN PHÍM ĐIỆN TỬ CHO HỌC SINH HỆ TRUNG CẤP TRƯỜNG CAO ĐẲNG VĂN HÓA NGHỆ THUẬT ĐẮC LẮC

2.1. Nguyên tắc xây dựng biện pháp

Các biện pháp dạy soạn đệm ca khúc trên đàn phím điện tử cho học sinh hệ Trung cấp Trường Cao đẳng VHNT Đắc Lắc được đề xuất dựa vào những nguyên tắc sau: Đảm bảo tính thực tiễn; đảm bảo tính khả thi; đảm bảo tính hiệu quả; đảm bảo tính khoa học; đảm bảo tính kế thừa và phát triển; đảm bảo tính đồng bộ, hệ thống.

2.2. Các biện pháp dạy soạn đệm đàn phím điện tử

2.2.1. Xác định giọng

Trước khi đệm một bài hát việc đầu tiên chúng ta cần xác định ca khúc đó được viết ở giọng nào. Mặc dù điều này học sinh được học ở môn Lý thuyết Âm nhạc, tuy nhiên có một số bạn còn lúng túng không nhận biết xác định giọng khi bài được chuyển giọng hay gặp nhiều dấu hóa bất thường. Cho nên trước khi dạy soạn đệm đàn phải hướng dẫn cách xác định giọng.

2.2.2. Đặt hợp âm cho ca khúc

Đặt hợp âm hay nói cách khác là viết hòa thanh cho bài hát là một trong những điều kiện quan trọng nhất để tiến hành đệm hát. Để viết hòa thanh cho bài hát yêu cầu người học phải có kiến thức về hòa thanh, sự cảm thụ âm nhạc, sự linh hoạt và sáng tạo trên nền tảng cái cơ bản để bài đệm không chỉ đúng mà cần phải hay nhằm mang lại sự phong phú cho người nghe vì mỗi bước đi hòa thanh khi vang lên sẽ tạo nên nhiều cung bậc cảm xúc khác nhau. Tuy nhiên với đối tượng là học sinh cao đẳng có trình độ hạn chế, chúng tôi chỉ tập trung làm sao cho các em hiểu và đặt đúng được hợp âm cho bài hát. Đặt hợp âm cho ca khúc không chỉ có một kiểu duy nhất mà có thể có nhiều kiểu khác nhau, phụ thuộc vào quan điểm thẩm mỹ của người soạn. Âm nhạc cổ điển phương Tây không dùng kí hiệu hợp âm mà chỉ kí hiệu công năng như T, S, D... nên luận văn này chúng tôi sử dụng cách ghi hợp âm của nhạc nhẹ. Có một số cách viết khác nhau, ví dụ: C, CM, CMA, Cmaj đều nghĩa là hợp âm Đô trưởng.

2.2.2.1. Cách sử dụng hợp âm

- Sử dụng các hợp âm chính: Trong âm nhạc cổ điển phương Tây, các hợp âm bậc I, IV, V(7) là các hợp âm chính của điệu thức Trưởng và thứ. Có một số ca khúc, nhất là ca khúc thiếu nhi có thể sử dụng một cách khá hiệu quả chỉ với 3 hợp âm này. Đối với giọng trưởng: Lấy giọng G-dur (Sol trưởng) làm mẫu

Hợp âm ba chính: I (G) - IV (C) - V (D)

2.2.2.2. Một số quy tắc cần chú ý khi đặt hợp âm

Có nhiều cách để tiến hành đặt hợp âm cho giai điệu, ta có thể tìm hiểu một số cách tiến hành hợp âm thường dùng sau đây:

Đặt hợp âm theo ô nhịp: Thông thường, hợp âm được đặt ở phách mạnh đầu ô nhịp và mỗi ô nhịp có thể là 1 hợp âm, cũng có trường hợp nhiều hơn 1 hợp âm trong một ô nhịp hoặc vài ô nhịp chỉ sử dụng 1 hợp âm. Khi đặt hợp âm theo ô nhịp cần xem trong mỗi một ô nhịp đa số các âm thuộc về hợp âm nào của giọng thì lựa chọn hợp âm đó. Đây là lối tiến hành theo chiều dọc và là cách tiến hành khá đơn giản cho người mới học đệm. Bước đầu nên tập luyện với ca khúc thiếu nhi hay ca khúc có giai điệu đơn giản.

Đặt hợp âm theo chiều ngang: Đặt hợp âm theo ô nhịp là cách đặt theo chiều dọc, song nếu chỉ có vậy thì đôi khi hiệu quả không đẹp mà cần phải chú ý tới tuyến giai điệu chiều ngang, nghĩa là mối liên quan giữa các hợp âm với nhau. Bài *Một mình* ô nhịp 1 hợp âm Dm – Edim để chuyển qua F tạo sức hút và cảm giác buồn, sâu lắng vì Edim là hợp âm II giảm (ít dùng), ô nhịp 3 hợp âm Cm qua Gm tạo cho người nghe có cảm giác mềm mại, lạ tai hơn hợp âm C hoặc F.

Một số vấn đề khác khi đặt hợp âm: Trong một ca khúc có thể có nhiều cách để đặt hợp âm, cách đặt hợp âm như trên không phải là duy nhất, tùy theo thẩm mỹ từng người mà cách đặt hợp âm cho một ca khúc sẽ khác nhau, vấn đề là nó có hiệu quả hay không. Ngoài việc đặt hợp âm theo ô nhịp (trương quan chiều dọc) và theo mối tương quan chiều ngang của hợp âm thì cần chú ý một số vấn đề như sau:

Những bài có nhịp độ chậm, dàn trải và ở ô nhịp có các nốt ngân dài, có thể đặt nhiều hơn 1 hợp âm trong 1 ô nhịp (không phải ô nhịp nào cũng nhiều hợp âm vì còn phụ thuộc vào giai điệu) và ngược lại, bài có nhịp độ nhanh có thể vài ô nhịp sử dụng 1 hợp âm.

2.2.3. Chọn tiết điệu (Style)

2.2.3.1. Những vấn đề cần chú ý khi chọn tiết điệu

Việc tiến hành chọn tiết điệu/style cho bài đệm cần phải được thực hiện ngay sau khi xác định giọng, tempo và thể loại của bài hát đó. Cây đàn phím điện tử được cài đặt bộ Style vô cùng phong phú nên khi đệm bất kì một bài hát nào, người đệm đàn có nhiều sự lựa chọn tiết điệu sao cho phù hợp với tính chất và nhịp độ của bài hát.

Đa số các ca khúc thường được tác giả sáng tác bằng những loại nhịp như: 2/4, 3/4, 3/8, 4/4, 6/8. Mỗi loại nhịp có thể ứng dụng nhiều loại tiết tấu khác nhau.

Tuy nhiên người đệm đàn còn phải căn cứ vào nhiều yếu tố như tempo nhanh hay chậm của bài hay âm hình tiết tấu của bản nhạc như thế nào. Nếu bài được viết bởi những tiết tấu như nốt trắng, nốt đen là chủ yếu thì bài có tốc độ (tempo) chậm. Còn nếu bài được tạo bởi tiết tấu móc đơn, móc kép thì người đàn nên chọn tốc độ (tempo) nhanh. Ngoài ra chúng ta cần chú ý theo phần ghi ở đầu mỗi bài hát như: Vui tươi, tình cảm hay vừa phải...

Chọn tiết điệu/style theo số chỉ nhịp:

- Loại nhịp 2 phách (2/2, 2/4) dùng tiết điệu/style: Polka, Disco, Country, March ...
- Loại nhịp 3 phách (3/4, 3/8) dùng tiết điệu/style: Waltz, Boston...
- Loại nhịp 4 phách (4/4) dùng tiết điệu/style: Cha cha cha, Rumba...
- Loại nhịp 6 phách (6/8) dùng tiết điệu/style: Slow rock, Boston...

Nhóm tiết điệu/style tương ứng với loại nhịp và tốc độ

Bảng 2.1. Nhóm tiết điệu/style tương ứng với loại nhịp và tốc độ

Loại	Nhóm nhịp độ nhanh	Nhóm nhịp độ vừa	Nhóm nhịp độ chậm
-------------	---------------------------	-------------------------	--------------------------

nhịp			
3/4;3/8 6/8	Wien Waltz	Country Waltz, English Waltz	Slow Rock, Boston, Jazz Waltz, slow Waltz
2/4	Fox, March, Pasodoble, Disco, Blues, Tango, Chachacha	Ballade, Piano Ballade Tango, Surf Pop, Country	Slow, Piano Ballade
4/4 2/2	Chachacha, Disco, Soul, Bebop, Twist, March, Samba, Mambo, Agogo, Fox	Calypso, Beguine rock, Beat, Mambo, Tango, Rock, Bossa nova, Samba, Euro Beat, Country, Rumba, Bolero	Slow, Slow rock, Slow fox, Slow surf, Slow swing, Pop, Habanera, Ballade

Loại nhịp: Loại nhịp là một trong những yếu tố để xác định tiết điệu. Các loại nhịp được hình thành từ trường độ của các nốt nhạc và dấu lặng được phân chia đều đặn trong từng ô nhịp với một độ dài nhất định. Có rất nhiều loại nhịp khác nhau và những tác phẩm là ca khúc thông thường sử dụng một số loại nhịp đơn, nhịp phức như: 2/4; 4/4; 3/4; 3/8; 6/8; ít ca khúc sử dụng nhịp hỗn hợp 5/4, 7/4... và nhịp biến đổi.

Nhịp độ (tempo): Nhịp độ là sự chuyển động nhanh hay chậm của tác phẩm (một phần của tác phẩm), nó là yếu tố giúp người đệm đàn có thể xác định rõ tính chất âm nhạc có cảm xúc vui, buồn hay mạnh mẽ, dí dỏm... nếu không quan tâm đến nhịp độ của bài có thể sẽ làm hỏng ý tưởng nghệ thuật của tác phẩm, đồng thời chưa phản ánh đúng phong cách thể loại âm nhạc. Trên đàn phím điện tử đã định sẵn mỗi tiết điệu tương ứng với loại nhịp và tốc độ khác nhau, có thể chia thành một số nhóm (dĩ nhiên cách chia này chỉ mang tính tương đối vì có những tiết tấu có thể sử dụng được ở nhóm nhanh và cũng có thể sử dụng được ở nhóm vừa). Sau khi người đệm đàn nắm được nhịp độ của từng điệu, có thể điều chỉnh tốc độ sao cho phù hợp với tính chất của ca khúc và thực hiện đệm

2.2.3.2. Chọn tiết điệu cho một số ca khúc cụ thể

Âm hình điệu Walt

Mẫu 1:

Mẫu 2:

Mẫu 3:

Có rất nhiều ca khúc được viết ở nhịp 3/4, 3/8 như: *Xuân và tuổi trẻ* (nhạc La Hối, lời Thế Lữ), *Khúc hát thanh xuân* (Nhạc Ngoại, lời Việt Phạm Duy), *Không còn mùa thu* (Nhạc và lời: Việt Anh)...

Âm hình điệu Poka, March

Mẫu 1

Mẫu 2

Với tính chất nhịp đi mạnh mẽ có rất nhiều bài như: *Bài ca Trường Sơn* (Trần Chung), *Tiểu đoàn 307* (Nguyễn Hữu Trí – Nguyễn Bình), *Năm anh em trên chiếc xe tăng* (Doãn Nho), *Dừng bước giang hồ* (Hoàng Trọng), *Đêm trường sơn nhớ Bác* (Trần Chung)...

Âm hình tiết điệu Slow

Với tính chất mềm mại của nhịp 6/8 có những bài như: *Thuyền và Biển* (Phan Huỳnh Điểu, Xuân Quỳnh), *Đà Lạt hoàng hôn* (Minh kỳ, Dạ Cầm), *Đêm đông* (Nguyễn Văn Thương, Kim Minh), *Đêm thấy ta là thác đổ* (Trịnh Công Sơn), *Lệ đá* (Nguyễn Quốc Đông), *Thành phố tình yêu và nỗi nhớ* (Phạm Minh Tuấn, Thơ Nguyễn Nhật Ánh), *Mùa hoa cải* (Lê Vinh, Nghiêm Thị Hằng), *Đường đến đỉnh vinh quang* (Trần Lập)...

Âm hình tiết điệu Slow surf (8beat, 16beat)

Tiết điệu *Slow surf* hường phù hợp với những ca khúc như: *Và con tim đã vui trở lại* (Đức Huy), *Anh muốn em sống sao* (Chi Dân), *Bay vào ngày xanh* (Dương Thụ), *Lời tỏ tình mùa xuân* (Thanh Tùng), *Lối cũ ta về* (Thanh Tùng), *Nếu phơi pha ngày mai* (Hoài An)...

Âm hình điệu Bepop

Với tính chất vui tươi của điệu bepop có những bài như: *Em nhớ trường xưa* (Thanh Sơn), *Khăn quàng thắm mãi vai em* (Ngô Ngọc Báu), *Hát về anh* (Thê Hiền), *Lời của gió* (Duy Thái), *Yêu em dài lâu* (Đức Huy), *Câu chuyện nhỏ của tôi* (Thanh Tùng)...

Âm hình điệu Ballad

Slow surf (8beat, 16beat)

Điều Ballad, Slow surf có tính chất nhẹ nhàng phù hợp với rất nhiều bài hát như: *Bài ca Hà Nội* (Vũ Thanh), *Biết ơn chị Võ Thị Sáu* (Nguyễn Đức Toàn), *Dương cầm thu không em* (An Thuyên), *Hoa sữa* (Hồng Đăng), *Điều giản dị* (Phú Quang), *Anh sẽ nhớ mãi* (Đức Trí), *Cám ơn tình yêu* (Huy Tuấn),

Âm hình tiết điệu Tango cơ bản:

Tiết điệu Tango phù hợp với những bài như: *Bài tango cho em* (Lam Phương), *Vũ nữ thân gầy* (Nhạc ngoại – lời Việt Phạm Duy), *Lạnh lung* (Đình Việt Lan), *Bài tango xa rồi* (Hoài An), *Thu ca* (Phạm Mạnh Cương), *Kiếp nghèo* (Lam Phương), *La Paloma* (S. Yradier)...

Âm hình tiết điệu Chachacha cơ bản:

Với tính chất vui tươi tiết điệu Chachacha phù hợp với những bài: *Tàu anh qua núi* (Phan Lạc Hoa), *Tình có như không* (Trần Thiện Thanh), *Qua cầu gió bay* (Dân ca Bắc bộ), *Yêu nhau ghét nhau* (Vy Nhật Tảo), *Chỉ có em* (Lam Phương)...

2.2.4. Chọn âm sắc (Voice, Tone)

Trên mỗi cây đàn phím điện tử có hàng trăm âm sắc khác nhau được tổng hợp từ các phong cách âm nhạc truyền thống của nhiều dân tộc trên thế giới, ở trong giờ giới thiệu tính năng nhạc cụ giảng viên đã hướng dẫn các em xem bảng danh mục âm sắc khác nhau của các loại nhạc cụ ghi ở phần phía trên bàn phím của mỗi cây đàn. Muốn chọn một âm sắc tiếng nhạc cụ nào để diễn tấu phần giai điệu của bài hát hoặc bản nhạc mà mình cho là phù hợp với nội dung tình cảm của bài hát bản nhạc ấy thì cần phải chọn âm sắc (Voice, Tone) sao cho phù hợp với tính chất bài hát. Khi gặp những bài hát dân ca hoặc những bài hát mang chất liệu dân ca ở các vùng miền khác nhau, ta có thể chọn âm sắc mô phỏng theo những loại nhạc cụ phổ biến ở vùng đó như: sáo, đàn tranh, đàn bầu, đàn kìm, đàn nhị... hay khi đệm bài hát về Tây Nguyên ta có thể sử dụng âm sắc Marimba hoặc Sylophon để mô phỏng tiếng đàn T'rung nhằm tạo cho phần đệm thêm phong phú và hiệu quả hơn. Do vậy trong giờ dạy người giáo viên phải giúp học sinh học sinh phát huy được khả năng sử dụng nhạc cụ này, mỗi bản nhạc nêu sự pha trộn âm sắc phù hợp và phong phú sẽ gây hứng thú cho người học và giờ học trở nên rất thú vị.

Âm sắc đàn phím điện tử (Electronic Keyboard) được chia thành những bộ như sau:

Bảng 2.2. Âm sắc đàn phím điện tử (Electronic Keyboard)

Nhạc cụ dây		Nhạc cụ hơi	Nhạc cụ gỗ	Nhạc cụ điện tử
Strings, Violin, Viola, Cello,	Flute, Oboe, Clarinet, Basson, Trumpet,	Drum kits, xylophone,	Synth lead, Synth Pad,	

Contrabass, Choir, Guitar, Koto...	French Trombone, Saxophone, Brass...	Horn, Tuba,	Celesta, Timpani...	E.Piano, Arpeggio, Sunbell, Fantasia...
--	--	----------------	------------------------	--

2.2.4.1. Chọn âm sắc theo thể loại âm nhạc

Chọn Âm sắc cho một đoạn nhạc hoặc câu nhạc trong bài phối là một nghệ thuật rất quan trọng trong nhạc nhẹ nó đòi hỏi người đàn phải am hiểu về thể loại âm nhạc, phải có kiến thức về tính năng nhạc cụ và sử dụng Pitch bend luyến láy để mô phỏng nhạc cụ đó. Như chúng ta đã biết hệ thống âm sắc của Đàn phím điện tử (Keyboard Electric) rất phong phú và đa dạng, những âm sắc thường dùng cho thể loại nhạc nhẹ như: Piano, Electric Piano, Strings, Saxophon, guitar...

Âm sắc cho nhạc Rock như: Rock Organ, Guitar Lead, synth Lead...

Âm sắc cho nhạc Country như: Harmonica, Guitar, Hawai...

Âm sắc mang âm hưởng dân ca, đậm chất âm nhạc cổ truyền Việt Nam: Trong các bộ âm sắc của đàn phím điện tử không có những âm sắc đặc trưng vùng miền của Việt nam, chính vì vậy người chơi đàn sẽ sử dụng những âm sắc gần giống với tiếng nhạc cụ đặc trưng của vùng miền đó.

Thể loại nhạc nhẹ âm sắc viết cho câu nhạc mở đầu của ca khúc:

Nhạc sỹ phối bài *Cảm ơn tình yêu* sử dụng âm sắc Piano viết cho câu nhạc mở đầu hợp với tính chất Ballad

Nhạc sỹ phối và sử dụng âm sắc guitar nylon viết cho câu nhạc mở đầu bài *Để nhớ một thời ta đã yêu* hoặc có thể sử dụng âm sắc Fantasia...

Bài *Buồn ơi chào mi* với điệu Boston nhẹ nhàng nhạc sỹ sử dụng âm sắc Violon mềm mại du dương hoặc có thể sử dụng âm sắc như Oboe, Cello, Viola...

Âm sắc Strings và Accordion nhạc sỹ sử dụng cho dạo đầu (intro) của *Bài tango cho em* thể hiện sự linh hoạt và mềm mại và phù hợp với tiết điệu Tango hoặc có thể sử dụng âm sắc guitar nylon...

Nhạc sỹ sử dụng âm sắc Trompet hoặc Brass thể hiện sự linh hoạt, vui tươi cho câu nhạc dạo đầu bài *Dừng bước giang hồ*...

Với tính chất Rock ballad của bài *Đường đến đỉnh vinh quang* sử dụng âm sắc Guitar Lead, rock Organ thì sẽ phù hợp với tính chất bài

Với thể loại Latin tính chất vui nhộn thì ta sử dụng bộ kèn: Trumpet, Trombone, Brass...

Bài *Mưa rơi* (dân ca Xá) ta có thể sử dụng tiếng Pan Flute hoặc tiếng Clarinet...

Bài *Điệu ví dặm là em* mang âm hưởng dân ca xứ Nghệ có giai điệu sâu lắng thấm đượm tình quê được nhạc sỹ phối bài dùng âm sắc đàn Bầu và kết hợp với đàn Tranh cho câu nhạc mở đầu.

2.2.4.2. Chọn âm sắc theo tính chất âm nhạc

Khi đệm những bài hát có tính chất trữ tình, chúng ta phải chọn những âm sắc có tính chất nhẹ nhàng, du dương như: Strings, Piano, Violon, saxophone, Oboe, guitar, saxophone...

Khi đệm những bài có tính chất bi thương, chúng ta phải chọn những âm sắc có tính chất buồn tẻ như: Oboe, Trombone, Violon, Viola

Khi đệm những bài có tính chất mạnh mẽ, chúng ta phải chọn những âm sắc có tính chất vang, to, khỏe như: Brass, Trumpet, Synh lead...

Ca khúc vui tươi ta có thể sử dụng âm sắc Accordion, Hapmonyca, Plute, MusicBox áp dụng cho bài Tiếng hát bạn bè mình, Thiếu nhi thế giới liên hoan...

2.2.5. Soạn đạo đầu - đạo giữa - kết thúc và các câu nhạc nổi

2.2.5.1. Đạo đầu (Introduction)

Soạn câu Intro dựa trên đoạn điệp khúc của bài hát giúp người hát dễ bắt nhịp với giai điệu chính của bài, tạo sự gắn gũi cho người hát. Hơn nữa, cách soạn câu Intro dựa trên đoạn điệp khúc giúp học sinh cảm thấy dễ dàng, dễ thực hành hơn. Học sinh có thể lấy nguyên xi phần điệp khúc để làm câu Intro, nhưng trong quá trình dạy học chúng ta khuyến khích học sinh không nên làm theo cách này, mà phải dựa trên giai điệu chính của đoạn mở đầu rồi phát triển thành câu Intro mới. Như thế mới khơi nguồn được sức sáng tạo, phát huy tính tích cực trong mỗi HS.

Dựa vào câu nhạc mở đầu hoặc câu kết thúc

Bài *Saving all my love for you* nhạc sĩ phối khí sử dụng giai điệu ở hai ô nhịp mở đầu để phát triển thành câu đạo đầu (intro)

Nhạc sĩ phối khí sử dụng câu kết thúc của giai điệu bài *Khúc ca bốn mùa* để tạo ra câu đạo đầu (intro)

Dựa vào điệp khúc

Đạo đầu dựa vào điệp khúc là thủ pháp sử dụng phần phát triển (điệp khúc) của bài hát để thực hiện đạo, có thể giữ y nguyên hoặc thay đổi khác đi đôi chút về mặt cao độ.

Hình thức này vừa thay đổi được tiết tấu, vừa có thể phát triển tốt về mặt cao độ, tạo cao trào mà vẫn có tính đồng nhất với ca khúc, dễ vào nhịp cho người hát.

Bài *Dấu tình sâu* từ ô nhịp 17 cho đến ô nhịp 20 đã mô phỏng nét giai điệu của đoạn điệp khúc phát triển giai điệu câu đạo đầu.

Dựa vào vòng hòa âm

Đạo đầu dựa vào vòng hòa âm là cách viết câu đạo dựa trên một vòng hòa âm trong giọng điệu của bài hát. Cách này đòi hỏi ngẫu hứng giai điệu. Yếu tố để phân đạo hay là kỹ thuật ngón điệu luyện kết hợp tư duy đồng nhất với ca khúc.

Một số vòng hòa âm hay thường dùng:

I - IV - V - I

I - VI - III - V

I- V- VII- III- VI- II- V7

Vòng hòa âm bài *Vào rừng hoa*: I - IV - V - I

Vòng hòa âm bài *Tìm lại*: I - VI - III - V - I

Với bài *Lại gần hôn anh* hòa âm được tiến hành theo vòng quãng 5 thường hay gặp trong các intro được viết cho ca khúc

I- V- VII- III- VI- II- V7

Với các vòng hòa âm mẫu ta có thể hướng dẫn cho người đàn có sự sáng tạo như là thêm, bớt hoặc đổi vị trí các bậc thì sẽ làm cho vòng hòa âm phong phú hơn.

2.2.5.2. *Dạo giữa (interlude)*

Mỗi ca khúc thường được trình bày từ 2 lần trở lên, có thể quay lại hát từ đầu hoặc chỉ hát nhắc lại đoạn điệp khúc, do đó sau khi kết thúc một ca khúc thường có đoạn gian tấu, gọi đó là phần dạo giữa.

Dạo giữa có tác dụng khắc họa thêm hình tượng âm nhạc của tác phẩm, đồng thời có một khoảng thời gian để tạo ra sự thay đổi giữa phần hát của ca sĩ với phần trình bày của nhạc cụ. Nếu phần dạo giữa đặc sắc thì sẽ tăng thêm hiệu quả cho bài hát.

Sử dụng lại dạo đầu

Sử dụng lại dạo đầu là thủ pháp sử dụng lại câu dạo đã có sẵn (dạo đầu) để làm dạo giữa cho hát lần 2. Đây là thủ pháp rất thông dụng và dễ dàng, có thể áp dụng cho tất cả các ca khúc

Bài *Hãy về với anh* sau khi hát xong lần 1 sử dụng lại câu nhạc dạo đầu làm câu nhạc dạo giữa để cho ca sĩ hát lần 2.

Thay đổi khác với dạo đầu

Thay đổi khác với dạo đầu là thủ pháp sáng tạo câu dạo giữa khác đôi chút hoặc mới hoàn toàn về tiết tấu, cao độ hoặc độ ngắn, dài so với dạo đầu. Thủ pháp này thường được sử dụng để làm tăng tính nghệ thuật cho các tác phẩm, người soạn đệm lúc này phải tư duy sáng tạo để dẫn người nghe đến một cảm xúc mới.

2.2.5.3. *Kết thúc (Ending)*

Khi kết thúc bài hát không phải bao giờ phần đệm cũng chấm dứt cùng giai điệu mà có nhiều cách xử lý khác nhau để tạo ra một phần kết: có thể là thêm một câu nhạc, thậm chí là cả một đoạn nhạc (ít dùng cho ca khúc Việt Nam), tùy theo tính chất của từng bài để sáng tạo phần kết cho phù hợp.

Kết bằng một đoạn nhạc

Đây là cách sáng tạo một đoạn nhạc dùng để kết cho ca khúc, cách này đa số chỉ dùng cho những band nhạc trình diễn những sáng tác của họ để thể hiện phong cách riêng của band nhạc: *Still loving you*, *Holiday* (Scopions), *Hotell California* (EaGles), *Parisienne Walkways* (Gary Moor), *Black magic woman* (Santana), *Never say Goodbye* (Bon Jovi), *Chiquitita* (Abba)...

Kết bằng một câu nhạc: Đây là cách dùng một câu nhạc mới để kết, câu nhạc này không dài hơn câu nhạc mở đầu.

Kết cùng giai điệu: Kết cùng giai điệu bài hát là cách kết dứt khoát. Cách này người đàn phải chú ý và sử dụng chức năng Sync stop để có sự chính xác với ca sĩ.

Kết theo vòng hòa âm: Hòa âm được tiến hành theo vòng quãng 5

2.2.5.4. *Ý nhạc nối cho các nốt ngân dài, chuyển đoạn*

Thông thường ta thấy trong ca khúc ở cuối câu, cuối đoạn giai điệu được ngân dài ý nhạc thường được ngân dài lúc này cần thực hiện một nét nhạc nối để tạo lấp vào khoảng trống đó, đồng thời giúp người hát có thời gian nghỉ và định lượng số phách phải ngân để bắt vào câu hát tiếp theo một cách chính xác. Những nét nhạc nối này là một trong những yếu tố nghệ thuật không thể thiếu trong ca khúc đó.

Có nhiều cách để thực hiện nét nhạc nối cho câu nhạc và đoạn nhạc, thông thường chúng ta hay sử dụng một số cách nối sau:

Mô phỏng hoặc diễn lại ý nhạc

Mô phỏng lại ý nhạc là thực hiện đệm lại ý nhạc giai điệu vừa kết thúc câu hoặc đàn lại y nguyên câu nhạc vừa kết thúc.

Bài *Đêm nay anh ở đâu* ta thấy ý nhạc nối giữa đoạn một ở nhịp 2/4 qua đoạn hai ở nhịp 6/8 ở ô nhịp 5 cho đến ô nhịp 10 mô phỏng dựa trên ý nhạc của đoạn một có thay đổi tiết tấu và cao độ.

Ý nhạc nối bằng một giai điệu (Câu nói): Đây là thủ pháp đòi hỏi người đàn phải tư duy một giai điệu nào đó về tiết tấu, cao độ để phù hợp với tính chất bài và làm cho ca sĩ dễ nhớ trong quá trình ngân dài hay nghỉ.

Ý nhạc nối bằng rải hợp âm: Là thủ pháp diễn tấu bằng cách hợp âm rải ở những nốt ngân dài để tạo ra ý nhạc nối. Thủ pháp này khá đơn giản vì không cần phải sáng tạo thêm ngoài các âm trong hợp âm nhưng phải chú ý đến trường độ và tiết tấu cho phù hợp.

Bài *Khát vọng* ý nhạc nối hợp âm rải ở ô nhịp 8 là hợp âm E, ô nhịp 9 là hợp âm A để giải quyết qua hợp âm Dm làm tăng thêm sức hút ở hợp âm đặt trên giai điệu của bài.

Ý nhạc nối chạy arpeggio: Đây là thủ pháp khá đơn giản nhưng đòi hỏi người đàn sự nhạy bén về ngón đàn và tiết tấu phải chuẩn.

2.2.6. Những thủ pháp nền phân tay phải cho giai điệu

2.2.6.1. Thủ pháp nền bằng hợp âm

Đây là thủ pháp mà người đàn phải nắm tất cả hợp âm ở thể gốc lẫn thể đảo cả hai tay, âm nền tay phải không được lấn át giai điệu chính.

Đây là thủ pháp dùng âm nền 2 bè, khi thực hiện thủ pháp này chú ý âm lượng âm nền tay phải luôn nhỏ hơn âm lượng Style của tay trái.

2.2.6.2. Thủ pháp nền rải hợp âm tay phải

Phần này học sinh cần nắm vững hợp âm ở các thể đảo, từ đó sẽ tạo phản xạ nhanh khi nhìn thấy một hợp âm để chủ động có nét rải tương ứng. Tùy từng loại nhịp, tiết điệu mà có cách rải khác nhau.

2.2.6.3 Thủ pháp nền bằng một giai điệu

Đây là cách mà người đàn chú ý giai điệu nền phải dựa trên hợp âm của bài hát và phải cách giai điệu bài hát từ một quãng 5 trở lên thì sẽ tạo hiệu quả đầy hơn và tránh không chồng bè.

2.2.6.4. Thủ pháp nền bằng tiết tấu

Thủ pháp này tùy thuộc vào Style (tiết điệu) mà chọn âm hình tiết tấu đệm cho phù hợp. Ngoài ra, ta có thể kết hợp nhiều cách trong một ca khúc để đạt được sự phong phú của phần đệm, vừa đảm bảo được tính đồng nhất ca khúc.

Trên đây là một số thủ pháp đệm âm nền cơ bản, còn rất nhiều âm hình tiết tấu đệm để gợi mở cho HS có tư duy sáng tạo.

2.3. Một số bài soạn đệm mẫu TUỔI ĐỜI MÊNH MÔNG

Style: Hardrock
Tempo: 120

Nhạc và lời: Trịnh Công Sơn
Sọn đệm: Vũ Thanh Xuân

8va - D - - - - - D - - - - - G -

Guitar Hero

Asus⁴ - D - - - - - G -

Asus⁴ - D - - - - - G -

G - - - - - Asus⁴ -

D - - - - - G -

Asus⁴ - D - - - - - G - A

Mây và tóc em bay trong chiều gió
tay bên đời quá

String + Piano

D - - - - - D - - - - - G - - - - - D - - - - -

lộng. Trời làm cơn mưa xanh dưới những hàng me. Em và lá tung
rộng. Tuổi thần tiên yêu dấu dưới ngôi trường kia. Em cùng đóa hoa

G - - - - - Em - - - - -

tăng như loài chim đến, và đã
lan hay quỳnh hương trắng, thom đã
ngát

1. Asus⁴ Fill - D - - - - -

hát giữa phố nhà. Ôm cuộc sống trong...

2. Asus⁴ - D - - - - -

..từ đất đai quê nhà có tình yêu. Thời thơ

Allegro

b Dm - - - - - C - - - - - F - - - - - Em

âu bướm hoa và chim cùng mưa nắng.

Gm - - - - - B^b - - - - - C - - - - -

đứng bên trời tự do, yêu đời thiết

tha. Bao đường phố em qua nắng lên đứng chờ. Đường diu chân em
 ...hoa trong thành phố này. Tuổi đời mệnh mông

đi đến những miền xa. Thăm ruộng đất bao la những làng quê
 quá búp non đầu cây. Em về giữa thiên nhiên em cười em

cũ, mùa cây trái núa chân về. Như là những bông
 nói, như sóng

...đùa biển khơi.

String + Piano

MÁI TRƯỜNG MẾN YÊU

Style : Bossa
 ♩ = 130

Nhạc và Lời: Lê Quốc Thắng
 Soạn đệm: Ngô Thị Việt Anh

Melody

Key board

Whistle

Em

D FILL G Am

Strings

Em F#dim⁷ B⁷ FILL Em

D Em C

Gi hàng cây xanh thăm dưới mái trường mến yêu.
 Whistle

Có loài chim đang hát vang.

hòa tuyền như nói, vì hạnh phúc tuổi thơ, và cho đời thêm sắc sống.

Thấy đu dây chúng em với tâm lòng thiết tha. Khi bình minh hé sáng phố phường

còn ngủ yên, khi giọt sương long lanh vẫn còn đọng trên lá.

Thấy bước đến trường em mang một tình yêu trẻ mơ, cho từng ánh mắt trẻ thơ, cho

Strings: từng khúc nhạc dịu êm. Như thời gian êm đềm theo tháng năm.

Như dòng sông gợn đều theo cơn gió. Mang tình yêu của

thấy đến với chúng em. Để dựng xây quê hương tương lai sáng ngời.

Harmonica

Trong phần của nội dung soạn đệm trên đàn phím điện tử có đưa hai bài soạn đệm mẫu để HS có thể nhìn vào đó và phân tích cách đệm của 1 bài soạn đệm cụ thể hoàn chỉnh.

2.4. Thực nghiệm sư phạm

2.4.1. Giới thiệu về thực nghiệm

Mục tiêu thực nghiệm: Đánh giá chất lượng nội dung trong chương 2 của việc dạy soạn đệm đàn phím điện tử, cho học sinh Trường CĐVHNT Đắk Lắk trong quá trình học soạn đệm của HS.

Đối tượng thực nghiệm: Đối tượng: HS chuyên ngành âm nhạc K15, hệ 3 năm, Trường CĐVHNT Đắk Lắk. Giảng viên tiên hành chia nhóm thực hành, gồm: 08 học sinh, chia làm 02 nhóm: Nhóm thực nghiệm: 04 học sinh; nhóm đối chứng: 04 học sinh. Các nhóm học sinh làm đối chứng đã qua rà soát, kiểm tra đánh giá trình độ ở một số giờ học, và phân chia các thành viên giữa các nhóm có sự tương đương về mặt kiến thức và khả năng soạn đệm đàn.

Nội dung thực nghiệm: Thực hành soạn đệm cho ca khúc Mưa ngâu.

Thời gian thực nghiệm: Triển khai thực nghiệm trong 3 tuần, từ ngày 04 tháng 9 đến ngày 25 tháng 9 năm 2017 tại lớp chuyên ngành Âm nhạc K15, Trường CDVHNT Đắk Lắk.

Tiến hành thực nghiệm: Tiến hành giảng dạy soạn đệm đàn ca khúc Mưa Ngâu cho 08 HS Âm nhạc K15 hệ 3 năm chia làm 2 nhóm: Nhóm thực nghiệm áp dụng kiến thức trong chương 2. Nhóm thực nghiệm gồm 4 em: Y Khe Win, Châu Ngọc Thành Đạt, Triệu Đình Khoa, Trần Thanh Thụy Miên. Nhóm đối chứng áp dụng kiến thức theo cách thức cũ không thực hiện cụ thể như trong chương 2. Nhóm đối chứng gồm 4 em: Y Nghĩa Niê, Hoàng Tín, Nguyễn Đặng Kiều Trinh, Cao Thiên Ý.

2.4.2. Kết quả thực nghiệm

Nhóm thực nghiệm: Học sinh đã chủ động và sáng tạo trong quá trình soạn đệm đàn cho ca khúc. Các học sinh đã biết thực hiện tốt các bước theo nội dung ở chương 2, đảm bảo theo mục tiêu của môn học.

Nhóm đối chứng: Học sinh chưa chủ động trong việc tham khảo tài liệu do các yếu tố khách quan và chủ quan, dẫn đến kết quả: Một số học sinh chỉ đệm theo bài mẫu của giáo viên cung cấp, chưa chủ động, sáng tạo và không biết cách soạn đệm. Như vậy, điều này không khác gì với việc tập một bài độc tấu. Một số học sinh soạn đệm được tuy nhiên soạn hợp âm còn sơ sài chỉ đạt ở mức độ cơ bản gồm các hợp âm chính. Học sinh chưa nhanh nhạy trong việc soạn các hợp âm phụ và lồng ghép các hợp âm phụ với hợp âm chính mang lại hiệu quả tốt trong trình diễn một tác phẩm đệm hát. Có trường hợp, học sinh soạn hợp âm rất tốt nhưng khi trình diễn thì lúng túng vì chuyển hợp âm không hợp lí dẫn đến sự lúng túng khi thực hành.

Kết quả thực nghiệm soạn đệm đàn bài *Mưa ngâu* của học sinh Trần Thanh Thụy Miên – Lớp âm nhạc K15: Học sinh Thụy Miên có được sự đam mê khi giáo viên tiến hành thực nghiệm định hướng và hướng dẫn nhiệt tình, cụ thể từng chi tiết đồng thời chỉ dạy cho học sinh nghiên cứu chất lọc và tham khảo tài liệu một cách sáng tạo, từ đó tạo tiền đề cho người học có thể tích cực tự nghiên cứu và thực hành tốt. Kết quả của nhóm thực nghiệm, thực hành tương đối tốt hơn so với nhóm đối chứng.

Tiểu kết

Căn cứ vào cơ sở lí luận và thực tiễn của đề tài, đồng thời dựa vào những nguyên tắc cơ bản như đảm bảo tính thực tiễn, đảm bảo tính khả thi, đảm bảo tính hiệu quả, đảm bảo tính khoa học, đảm bảo tính kế thừa và phát triển, đảm bảo tính đồng bộ, hệ thống luận văn đề xuất 06 biện pháp dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho học sinh Trường CDVHNT Đắk Lắk bao gồm:

Biện pháp 1. Xác định giọng

Biện pháp 2. Đặt hợp âm cho ca khúc

Biện pháp 3. Cho tiết điệu (style)

Biện pháp 4. Chọn âm sắc (Voice Tone)

Biện pháp 5. Soạn dạo đầu - dạo giữa - kết thúc và các câu nhạc nổi

Biện pháp 6. Những thủ pháp nền phân tay phải cho giai điệu

Dựa vào các biện pháp đề xuất, luận văn bước đầu thiết kế một số bài soạn đệm mẫu. Kết quả thực nghiệm đã cho thấy tính khả thi và tính hiệu quả của các biện pháp dạy soạn đệm đàn phím điện tử mà luận văn đề xuất.

Căn cứ vào các kết quả nghiên cứu thu được có thể khẳng định, nếu các biện pháp dạy soạn đệm đàn phím điện tử được áp dụng một cách đồng bộ, hợp lí thì sẽ góp phần nâng cao chất lượng và hiệu quả dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho học sinh Trường CĐVHNT Đắk Lắk.

KẾT LUẬN

Dạy học soạn đệm đàn phím điện tử là hoạt động có ý nghĩa và tầm quan trọng trong việc hình thành và phát triển ở học sinh hệ thống kiến thức âm nhạc, kĩ năng thực hành và hệ thống thái độ phù hợp, nó góp phần không nhỏ vào quá trình nâng cao chất lượng và hiệu quả dạy học môn Đàn phím điện tử nói riêng và chất lượng giáo dục âm nhạc cho học sinh của các trường CĐVHNT.

Luận văn đã xác định và phân tích các khái niệm công cụ của đề tài, đồng thời hệ thống hóa được các vấn đề lí luận có liên quan, tạo lập cơ sở lí luận tương đối đầy đủ phục vụ cho việc nghiên cứu thực trạng và biện pháp dạy soạn đệm đàn phím điện tử cho học sinh Trường CĐVHNT Đắk Lắk.

Trường CĐVHNT Đắk Lắk là một trong những trường Nghệ thuật trọng điểm của vùng Tây Nguyên. Trong công tác Giáo dục- Đào tạo tại trường hiện nay đang còn nhiều bất cập trong quá trình triển khai, thực hiện các nhiệm vụ dạy- học. Để khắc phục những bất cập trong công tác Giáo dục- Đào tạo tại trường, chúng tôi đã nghiên cứu và đề xuất vấn đề: “Dạy học soạn đệm đàn phím điện tử cho học sinh Trường Cao đẳng Văn hóa nghệ thuật Đắk Lắk” là hết sức quan trọng và cần thiết bởi nó phù hợp với yêu cầu thực tiễn của địa phương, không chỉ tạo ra sự mở rộng, làm phong phú cho chương trình đào tạo mà còn là một trong những yếu tố đổi mới, góp phần nâng cao chất lượng Giáo dục- Đào tạo cho nhà trường. Bên cạnh đó, đội ngũ những học sinh, sinh viên sau khi ra trường sẽ là nhân tố tích cực phổ biến, nhân rộng những hiểu biết của mình để phục vụ cho các hoạt động văn hóa văn nghệ ở địa phương và các tỉnh lân cận.

Quá trình nghiên cứu, đề tài đã tìm hiểu chúng tôi nhận thấy rằng mặc dù trong những năm gần đây nhà trường đã có rất nhiều cố gắng nhằm giảng dạy tốt chất lượng ở tất cả các bộ môn trong đó có môn đàn phím điện tử. Những cố gắng này đã đáp ứng một phần yêu cầu đòi hỏi của xã hội song vẫn còn một số bất cập như: Điều kiện về cơ sở vật chất còn thiếu, trình độ giáo viên chuyên sâu về môn đàn phím điện tử chưa có, phương pháp giảng dạy chưa khoa học và chặt chẽ, chương trình giảng dạy chưa đồng bộ...trong tình hình mới hiện nay các môn Âm nhạc nói chung và môn đàn phím điện tử nói riêng cần phải được thực hiện một cách đồng bộ và nâng cao chất lượng đào tạo nhằm đáp ứng kịp thời yêu cầu phát triển của xã hội

Trong công tác giảng dạy trực tiếp tại trường, qua tìm hiểu sách báo, tài liệu thông qua nhiều kênh thông tin, được sự giúp đỡ tận tình của đồng nghiệp, được học hỏi kinh nghiệm quý báu của các nhà chuyên gia sư phạm. Chúng tôi mạnh dạn đưa ra một số giải pháp góp phần nâng cao chất lượng giảng dạy môn đàn phím điện tử ở Trường CĐVHNT Đắk Lắk, chủ yếu tập trung vào vấn đề trọng tâm: Dạy học soạn đệm đàn phím điện tử cho HS. Việc bám sát điều kiện, hoàn cảnh của nhà trường nhằm đáp ứng kịp thời giai đoạn trước mắt của nhà trường trên con đường nghiên cứu, xây dựng, giảng dạy môn học đảm bảo hiệu quả thiết thực.

Qua thực tiễn quá trình nghiên cứu tôi hi vọng đề tài này sẽ được áp dụng và đạt được những hiệu quả tích cực nhằm đáp ứng yêu cầu phát triển của xã hội.